

İRAN ÇALIŞMALARI DERGİSİ

The Journal of Iranian Studies

Cilt: 3, Sayı: 2, 2019
Vol: 3, No: 2, 2019

E-ISSN: 2651-4370

SAKARYA

İran Çalışmaları Dergisi uluslararası hakemli bir dergidir. Yılda iki sayı olarak yayımlanır. Yazıların bilimsel ve hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir.

İran Çalışmaları Dergisi

The Journal of Iranian Studies

E-ISSN: 2651-4370

Yayın dili: Türkçe- İngilizce

İran Çalışmaları Dergisi yılda iki kez yayımlanan uluslararası hakemli bir dergidir. Gönderilen yazılar yayın kurulunda incelendikten sonra, konunun uzmanı iki hakemin, gerekli görüldüğü takdirde üçüncü bir hakemin değerlendirmesi ve yayın kurulunun nihai onayıyla yayımlanır. Yayın kurulu, araştırma makaleleri dışındaki yazılan (sempozyum, kongre haberleri, kitap tanıtımları vb.) bizzat inceleyip hakeme göndermeden doğrudan kabul ve red kararı verebilir.

İran Çalışmaları Dergisi

Semerciler mah. Çark Cad. Pasaj 2000, Kitapçılar Çarşısı, No.2 Adapazarı/SAKARYA

Tel: (+90) (264) 2953673

Erişim: irancalisdergi@gmail.com

Dergide yayımlanan yazılarda fikirler yalnızca yazar(lar)ına aittir. Dergi sahibini, yayıncıyı ve editörleri bağlamaz.

Tasarım-Baskı Hazırlık: Karınca Ajans

Dr. Mediha Eldem Sok. 56/1 Kızılay-Ankara Tel: 0312 431 54 83

The Journal of Iranian Studies

İran Çalışmaları Dergisi

E-ISSN: 2651-4370

Publishing Languages: Turkish- English

The Journal of Iranian Studies is an international peer-reviewed journal, which is published twice a year. The papers sent to the journal are reviewed by at least two referees (if necessary a third referee will also review the articles) and after their approval, they will be sent to the editorial board before being published. The editorial board has right to accept or reject submissions that are papers of symposium, congress, news or book introductions etc. without the evaluation of an expert of the board.

The Journal of Iranian Studies

Semerciler mah. Çark Cad. Pasaj 2000, Kitapçılar Çarşısı, No.2 Adapazarı/SAKARYA

Phone: (+90) (264) 2953673

E-mail: irancalisdergi@gmail.com

The views expressed in The Journal of Iranian Studies bind exclusively their authors.

Graphic-Design: Karınca Ajans

Dr. Mediha Eldem Sok. 56/1 Kızılay-Ankara Tel: 0312 431 54 83

İran Çalışmaları Dergisi

The Journal of Iranian Studies

Derginin Sahibi Ahmet Yeşil

Owner of the Journal Ahmet Yeşil

26.07.2019 tarihinde Sakarya Üniversitesi, Ortadoğu Enstitüsü ile Ahmet YEŞİL arasında imzalanan protokolle, İran Çalışmaları Dergisi'nin tüm hakları Ahmet YEŞİL'e devredilmiştir. Dergimiz belirtilen tarihten itibaren bağımsız ve Ahmet YEŞİL imtiyaz sahipliğinde yayınlanmaktadır.

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü / Managing Editor

Ahmet Yeşil

Editörler / Editors

Ahmet Yeşil, Mustafa Şeyhmus Küpeli

Yardımcı Editörler / Assistant Editors

Müberra Dinler, Zana Baykal

Kitap İnceleme Editörü / Book Review Editor

İsmail Akdoğan

YAYIN KURULU / EDITORIAL BOARD

Prof. Dr. Ali Yaşar Sarıbay (Uludağ Üniversitesi), Prof. Dr. Süleyman Seyfi Öğün (Maltepe Üniversitesi), Prof. Dr. Derya Örs (T.C. Tahran Büyükelçisi), Prof. Dr. Ali Güzelyüz (İstanbul Üniversitesi), Prof. Dr. Bünyamin Bezci (Sakarya Üniversitesi), Prof. Dr. Namir Karahalilović (University of Sarajevo), Prof. Dr. Naser Nikubakht (Tarbiyat Modares University) Prof. Dr. Tuncay Kardeş (Sakarya Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Sedat Baran (Batman Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Abdullah Rexhepi (Hasan Prishtina University, Kosova), Dr. Öğr. Üyesi Nezahat Başçı (Mardin Artuklu Üniversitesi), Dr. James D. Clark (University of Nebraska Omaha).

İran Çalışmaları Dergisi ProQuest Social Science Journals, International Bibliography of the Social Sciences (IBSS- ProQuest), Index Copernicus, Eurasian Scientific Journal Index, Directory of Research Journals Indexing (DRJI), OpenAIRE, CrossRef, WorldCat, Google Scholar, Journals Directory, Directory of Indexing and Impact Factor, International Institute of Organized Research (I2OR), International Scientific Indexing, Journal Factor, Scientific Indexing Services, idealonline, Arastirmax ve İSAM tarafından taranmaktadır.

Journal of Iranian Studies indexed by ProQuest Social Science Journals, International Bibliography of the Social Sciences (IBSS- ProQuest), Index Copernicus, Eurasian Scientific Journal Index, Directory of Research Journals Indexing (DRJI), OpenAIRE, CrossRef, WorldCat, Google Scholar, Journals Directory, Directory of Indexing and Impact Factor, International Institute of Organized Research (I2OR), International Scientific Indexing, Journal Factor, Scientific Indexing Services, idealonline, Arastirmax and ISAM.

Tüm hakları saklıdır. Önceden yazılı izin alınmaksızın hiçbir iletişim, kopyalama sistemi kullanılarak yeniden basılamaz. Akademik ve haber amaçlı kısa alıntılar bu kuralın dışındadır.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored or introduced into a retrieval system or transmitted in any form, or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior written consent of the editors.

DANIŞMA KURULU / ADVISORY BOARD

Prof. Dr. Arif Bilgin (Sakarya Üniversitesi), Prof. Dr. Abdolreza Seif (Tahran Üniversitesi), Prof. Dr. Timoor Malmir (Tahran Üniversitesi), Prof. Dr. HosseinAli Ghabadi (Tarbiyat Modares University), Prof. Dr. Naser Nikubakht (Tarbiyat Modares University), Prof. Dr. Adnan Karaismailoğlu (Kırıkkale Üniversitesi), Prof. Dr. Ali Güzelyüz (İstanbul Üniversitesi), Prof. Dr. Tuncay Kardeş (Sakarya Üniversitesi), Prof. Dr. Adem Çaylak (Kocaeli Üniversitesi), Prof. Dr. Bünyamin Bezci (Sakarya Üniversitesi), Prof. Dr. Haşim Şahin (Sakarya Üniversitesi), Prof. Dr. Namir Karahalilović (University of Sarajevo), Doç. Dr. Alireza Hajiyan Nezhad (Tahran Üniversitesi), Doç. Dr. Hasan Hazrati (Tahran Üniversitesi), Doç. Dr. Fatemeh JanAhmadi (Tarbiyat Modares University), Doç. Dr. Saeed Bozorg Bigdeli (Tarbiyat Modares University), Doç. Dr. GholamHossein Gholamhosseinzadeh (Tarbiyat Modares University), Doç. Dr. Üyesi Hasan Hüseyin Güneş (Bartın Üniversitesi), Doç. Dr. Şahin Ahmetoğlu (Kırıkkale Üniversitesi), Doç. Dr. Sedad Dizdarevic (University of Zenica), Dr. Öğr. Üyesi Masoud Mousavi Shafae (Tarbiyat Modares University), Dr. Öğr. Üyesi Hossein Moein Abadi Bid Goli (Shahid Bahonar University of Kerman), Dr. Öğr. Üyesi Mahdi Abbas Zadeh (Shahid Bahonar University of Kerman), Dr. Öğr. Üyesi Abdullah Rexhepi (Hasan Prishtina University, Kosova), Dr. Öğr. Üyesi Ahmed Atef Abouelazm (Menoufia University, Egypt), Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Mücahit Dündar (Sakarya Üniversitesi), Dr. Öğr. Habib Kartaloğlu (Sakarya Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Efe (Kilis 7 Aralık Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Sedat Baran (Batman Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Ali Vasfi Kurt (Sakarya Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Seyyed Abbas Hashemi (İran İmam Humeyni Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Kenan Mermer (Sakarya Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Mohmmad Afshin Vafaie (Tahran Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Hasan Zolfagari (Tarbiyat Modares University), Dr. Öğr. Üyesi Shakeel Aslam Baig (Government College Township, Lahore, Pakistan), Dr. Öğr. Üyesi Sylwia Surdykowska-Konieczny (University of Warsaw) Dr. Öğr. Üyesi Mihai Cernatescu (University of Pitesti), Dr. Öğr. Üyesi Firuz Akhtar Lubis (Universiti Kebangsaan Malaysia).

DERGİNİN HAKEMLERİ / REFEREE BOARD

Prof. Dr. Nimet Yıldırım (Atatürk Üniversitesi), Prof. Dr. Yusuf Öz (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi), Prof. Dr. Ali Temizel (Selçuk Üniversitesi), Doç. Dr. Hasan Hüseyin Güneş (Bartın Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Nihat Değirmenci (İstanbul Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Şahin Çaylı (Düzce Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Hüseyin Çelik (Düzce Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Nezahat Başçı (Mardin Artuklu Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Hazar Vural Jane (İstanbul Aydın Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Sedat Baran (Batman Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Habip Demir (Hitit Üniversitesi), Dr. Veyssel Başçı

İÇİNDEKİLER

Sunuş.....	viii
Pehleviler Dönemi'nde İran'da Ulus-Devlet: Milli Kimlik ve Geleneğin İcadı <i>Nail Elhan</i>	13-37
Şiî Ulemâya Yönelik Davet ve Fermanlar: Şehîd-i Evvel ve Ali el-Kerekî Örneği <i>Habib Kartaloğlu</i>	39-65
XX. Yüzyıl İran Edebi, Fikri ve Siyasi Hayatında Tebrizli Bir Aydın: Samed Behrengi- Hayatı, Şahsiyeti, Dünya Görüşü, Mücadelesi ve Eserleri <i>Mehmet Akif Koç</i>	67-104
Pehlevî Dilinde Yaşayan En Eski Kahramanlık Anlatısı: Yâdgâr-i Zerîrân <i>Oğuzhan Özoğlu</i>	105-137
Fars Edebiyatında Şairlerin Mahlasları <i>Çetin Kaska</i>	139-172
Kitap İncelemesi Hey You! Irak'taki Amerikan Hapishanelerinden Hatıralar <i>Mehmet Akif Koç</i>	173-178

CONTENTS

Introduction.....	x
Nation-State in Iran during the Pahlavi Era: National Identity and the Invention of Tradition <i>Nail Elhan</i>	13-37
Invitation and Edicts Intended for the Shia Ulamā/Sholars: The Example of Shahid al-Awwal and Ali al-Karakī <i>Habib Kartaloğlu</i>	39-65
Samad Behrangi: A Tabrizian Intellectual in XXth Century Iranian Literary and Cultural Life - His Life, Worldview, Fight and Works <i>Mehmet Akif Koç</i>	67-104
The Earliest Surviving Narrative of Heroism in Pahlavi Language: Ayādgār ī Zarērān <i>Oğuzhan Özoğlu</i>	105-137
Poets' Pseudonyms in Persian Literature <i>Çetin Kaska</i>	139-172
Book Reviews Hey You! Irak'taki Amerikan Hapishanelerinden Hatıralar <i>Mehmet Akif Koç</i>	173-178

EDİTÖRDEN

İran, derin tarihsel arka planı ve köklü devlet geleneğinin yanı sıra zengin kültürel dokusuyla Ortadoğu'nun en önemli aktörlerinden birisidir. Sahip olduğu bu özellikler ve tarihi süreçte geniş bir coğrafyaya yayılmış olması hasebiyle İran, oldukça karmaşık bir sosyal ve siyasi yapı arz etmektedir. Özellikle 1979 yılında ülkede gerçekleşen "İslam Devrimi"yle birlikte ayrı bir mecraya sürüklenen İran, bu süreç sonrasında daha da karmaşık bir yapıya bürünmüştür. "İran Çalışmaları Dergisi" bu ve benzeri sebeplerden dolayı komşu ülke İran'ın, bilimsel ve akademik olarak daha yakından, tarafsız bir şekilde tanınması ve analiz edilmesi amacıyla faaliyete geçmiştir.

Son sayımız beş makale ve bir kitap değerlendirmesinden oluşmaktadır. Sayımızın ilk makalesi, Nail ELHAN'ın kaleme aldığı "Pehleviler Dönemi'nde İran'da Ulus-Devlet: Milli Kimlik ve Geleneğin İcadı" adlı çalışmadır. Bu makalede ELHAN, banknotlar, posta pulları ve resmi bayraklar ile milli ve dini sembollerden hareketle Pehleviler Dönemi'nde İran'da ulus ve ulusal kimlik oluşum sürecini ve bu süreçte geçmişten yola çıkılarak icat edilmiş geleneklerin kullanımlarını ele almaktadır. Bu kapsamda yazar, Pehlevi monarşisinin benimsediği İranlılık kimliğinin icat edilmiş bir kimlik olduğunu iddia etmektedir. Bu sayımızın ikinci makalesini, Habib KARTALOĞLU'nun "Şii Ulemaya Yönelik Davet ve Fermanlar: Şehid-i Evvel ve Ali el-Kereki Örneği" başlıklı makalesi oluşturmaktadır. İslam coğrafyasında devlet yöneticilerinin ulemaya yönelik davet ve fermanları ile mezhebi eğilimleri arasında da bağ olduğu tespitinde bulunan yazar, İran topraklarında hüküm sürmüş Şii hanedanlıklardan Serbedari Hükümdarı Ali el-Müeyyed'in Şehid-i Evvel'i ve Safevi Hükümdarı Şah Tahmas'ın Ali el-Kereki'yi ülkelerine davetlerini değerlendirmektedir. Son sayımızın "XX. Yüzyıl İran Edebi, Fikri ve Siyasi Hayatında Tebrizli Bir Aydın: Samed Behrengi- Hayatı, Şahşiyeti, Dünya Görüşü, Mücadelesi ve Eserleri" adlı üçüncü makalesi, Mehmet Akif KOÇ tarafından kaleme alınmıştır. Bu çalışmada Samed Behrengi'nin hayatı ve eserlerini inceleyen KOÇ, onun düşünce yapısının şekillenmesinde sosyalist ideoloji ve Türk milliyetçiliğinin öne çıktığını savunmaktadır.

Bu sayının dördüncü makalesi, Oğuzhan ÖZOĞLU tarafından yazılan "Pehlevi Dilinde Yaşayan En Eski Kahramanlık Anlatısı: Yadgar-ı Zeriran" başlıklı çalışmadır. Bu makalede, Yâdgâr-i Zerîrân'ın tarihlendirilmesi tartışılmış, eser ve kahramanları tanıtılmış, eserin Pehleviceden çevirisi araştırmacılara sunulmuş ve diğer çeviriler ile karşılaştırma yapılmıştır. Sayının son makalesi Çetin KASKA'nın "Fars Edebiyatında Şairlerin Mahlasları" adlı çalışmasıdır. Burada yazar, meşhur Fars şairlerinin mahlaslarını ve Fars

edebiyatında mahlasın şiirlerde nasıl yer aldığını incelemektedir. Mahlas kullanmanın Fars edebiyatında köklü bir geçmişe sahip olduğu tespitinde bulunmakla birlikte, Hicri 6. yüzyıldan itibaren mahlasın şiirlerde oldukça yaygın bir şekilde kullanılmaya başlandığını ileri sürmektedir. Öyle ki, Fars edebiyatında iyi bir mahlas belirlemek, şairliğin en temel şartlarından bir haline gelmiş, zaman içerisinde şairin şiirini anlatan bir konuma yükselmiştir. Ayrıca bu sayıda, Mehmet Akif KOÇ, Said Ebutalib'in kaleme aldığı "Hey You! Irak'taki Amerikan Hapishanelerinden Hatıralar" adlı çeviri kitabını değerlendirmektedir.

EDITOR'S NOTE

One of the most important actors of the Middle East, Iran is a country with a strong historical background as well as a deep-rooted state institution and a rich culture. Iran has a very complicated social and political structure as a result of these characteristics and its wide geographical expansion throughout the history. Especially after the "Islamic Revolution" in 1979, Iran was driven into a separate channel and became an even more complex structure. We started the publication of "The Journal of Iranian Studies" in order to analyze and learn about the neighboring country Iran scientifically and academically, in an objective and impartial manner.

Our latest issue offers five articles and a book review. In the first article of the issue, "Nation-state in Iran during the Pahlavi Era: National Identity and the Invention of Tradition", Nail ELHAN addresses the formation processes of nation and national identity in Iran during the Pahlavi Era and the roles and usage of invented traditions during this period with reference to national and religious symbols on banknotes, postage stamps, the official flag and ceremonies. Within this scope, the author claims that the Iranian identity which is created by the Pahlavis, is an invented identity. In the second article of the issue titled "Invitation and Edicts Intended for the Shia Ulamā/Sholars: The Example of Shahid al-Awwal and Ali al-Karakī", Habib KARTALOĞLU states that in Islamic geography there's a connection between the invitations and edicts of state administrators addressing the ulama and the state administrator's sectarian tendencies. In this regard, the author analyses the letter that the Sarbadar ruler Ali Mu'ayyad sent to Shahid al-Awwal and the edict issued to Ali al-Karakī by the Safavid ruler, Shah Tahmasb. The third article of the issue written by Mehmet Akif KOÇ, is titled "Samad Behrangi: A Tabrizian Intellectual in XXth Century Iranian Literary and Cultural Life- His Life, Worldview, Fight and Works". Examining the life and works of Samad Behrangi, Koç claims that the socialist ideology and Turkish nationalism are two important factors that shaped the thoughts of Bahrengi.

The fourth article of the issue, written by Oğuzhan ÖZOĞLU is titled "The Earliest Surviving Narrative of Heroism in Pahlavi Language: Ayādgār ī Zarērān". The article discusses the date of Yādgar-i Zerīrān, introduces the work and its heroes, and presents the Turkish translation of the Pahlavi text to the researchers as well as comparing it with other translations. The last article of the issue by Çetin KASKA is titled "Poets' Pseudonyms in Persian Literature". In this article, the author examines the pseudonyms of

Persian poets and the use of pseudonyms in Persian literature. As well as stating that the use of pseudonyms has a deep root in Persian literature, the author asserts that pseudonyms have been used extensively starting from the 6th century of the Hegira. Setting an impressive pseudonym had been one of the most important prerequisites of becoming a good poet and in time, reached up to become the shortcut of explaining the poetry of the poet. Also in this issue, Mehmet Akif KOÇ reviews the book “Hey You! Memoirs from the American Jails in Iraq” by Said EBUTALIB, which he translated from Persian to Turkish.